

Vargha Balázs

1996 tavaszán – mint Dürer szép metszetén a Melancholia – egy kissé titokzatos istenség lehajtotta a fejét. Ezt a géniuszt úgy hívták, hívják, hogy Fabula. E kedves, nagyszívú mitikus alak – az emberi szív és képzelet teremtménye – gyászolja most Vargha Balázst.

*

Nem tudom, hogyan alakult ez. Csak arra emlékszem, hogy – még ifjú voltam és raktáros az OSZK-ban – egykor egy sugárzóan szép ember a francia forradalom (igen ritkán használt) nagy, szép kötésű újságját, a *Le Voix de Peuple*-t jött átkölcsonözni a Petőfi Irodalmi Múzeumba. Aztán tíz évvel később találkoztam vele az OSZK-KMK-ban, ahol szellemi rangját tekintve Sallai István (és Szentmihályi János) mellett őt tartottuk a szakma egyik Ászának. Nem volt ő „komoly”, reggelente mindig eldurantotta a pohár tejhez vett sóskifli zacskóját, kávézásunk közepette elmesélt valami történetet Csokonairól vagy Kosztolányiról, esetleg elmondott – ízelgetve Arany zsenijét – pár rímeket a Bolond Istókból. Aztán elviharzott a dolgára: a tévébe Fabulát csinálni, gyermekkönyvtáros konferencián előadni, Sallaival vitatkozni, meditálni, filologizálni. Bonyolult vonalvezetésű pályájának csak egy állomása volt – de fontos, sokaknak.

Minden kollégája, tanítványa – Szentgotthárdtól Mátészalkáig – tudta: amit Balázs mond, gondol az eredeti, fontos, az a gyermekkönyvtárak koncepciójában, pedagógiájában – v i l á g s z á m (!!!).

Amit nevezetes otthonában, majd teológiként, később meg Karácsony Sándor tanítványaként Debrecenben elsajátított, azt átfordította a könyvtár nyelvére: a játék, a kreativitás, a szabad alkotó szellem kurzusát vezette a gyermekkönyvtárosok több nemzedéke számára. Akik – tudván, hogy a sors ajándéka ez – lelkesen „ültek a lábainál”. Náluknál jobban csak magukat a gyerekeket szerette, azt, ha velük nyelvet, zenét, színt, képet játszhatott, s majd’ mindegy volt neki, hogy ez egy kisközszégi gyerekkönyvtárban vagy az MTV stúdiójában zajlik-e.

Mint mondtam: Falbula isten – mert az ő védenca volt a sok kiváló Vargha közül a Balázs – most lehajta szomorúan a fejét. De mi, a halott hívei (szívünkben a csendes elhatározással: szelleméhez megpróbálunk hűek lenni), kérjük meg őt, ne búsuljon oly nagyon: nincs mese, jó volt, igaz volt, példa volt... Avagy mondjuk így – tán az unokáknak (s ebbe még Kosztolányi Halotti beszéde is „belejátszik”): „Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy igaz ember (egyebek között: könyvtáros), úgy hívták, hogy Vargha Balázs...”

Fogarassy Miklós

Kellner Bernát emlékezete

Az idei késve érkezett tavasz első napjának hajnalán néhány hónapos betegség után elhunyt KELLNER BERNÁT, a Somogy Megyei Könyvtár nyugdíjas, Álami-díjas könyvtárigazgatója, a magyar könyvtárügy egyik jeles és emlékezetes egyénisége. Hamvait 1996. március 27-én helyezték örök nyugalomra a kaposvári Izraelita Temetőben kis családjá és a nagy család, a kaposvári, somogyi könyvtárosok, barátok, tisztelők népes seregétől kísérvé.

Élt 87 és fél esztendőt, élt egy a küzdelmektől és szörnyűségektől sem mentes, munkában, sikerekben teljes életet.

KELLNER BERNÁT 1950-től 1975-ig állt a somogyi könyvtárügy, de sok tekintetben az egész magyar könyvtárügy szolgálatában. Meghatározó egyénisége volt a könyvtárak vonatkozásában eléggé elmaradott somogyi könyvtárhálózat szervezésének és kiépítésének, részese volt a magyar könyvtárügy sikeres és eredményes fejlődésének. Negyedszázadon át és azon túl nyugdíjasként közművelődési és könyvtári szakfelügyelőként is éveken keresztül járta Somogy megye falvait, hogy a kezdetekben helyet találjon a néhány polcnyi könyvnek, hogy egy iskola épületén, egy üres bolthelyiség vagy kultúrház falán megjelenhessen a „községi Népkönyvtár” fakószínű táblája. Ment, érvelt és vitatkozott a könyvtárügy, a szebb és korszerűbb könyvtárak építése érdekében; hogy felépüljön Kaposváron az első korszerű szabadpolcos megyei könyvtár. A tervezésben méltó társakra talált Sallai István és Tombor Tibor személyében. Cselekvően tett annak érdekében, sok esetben a pénz és az építőanyag előteremtése érdekében is, hogy közel másfélszáz megyei településen, köztük Szókedencsen, Marcaliban, Fonyódon, Csokonyavisontán, Balatonlellén, Öreglakon, Somogyváron, Nagyberkiben és Siófokon méltó, szép otthona legyen a könyvtárnak, amelyeket népes olvasótábor látogat és használ azóta is.

Hosszú éveken át részt vett az Országos Könyvtárügyi Tanács munkájában és tagja volt a Könyvtáros folyóirat szerkesztőbizottságának is. Szerkesztett néhány somogyi könyvtári évkönyvet, elkészítette az első somogyi sajtóbibliográfiát, írt a gyakorlati hálózati, módszertani munkát segítő kézikönyvet és számtalan figyelemre méltó, sok új javaslatot, szakmai megoldást ismertető cikket. Gondosan, nagy felkészültséggel született írásaira figyelt az egész ország könyvtáros társadalma.

A közért dolgozó, fáradhatatlan egyéniség volt. Három évtizeden át tagja volt Kaposvár város tanácsának és annak művelődési bizottságának. Felszólalásai, jobbjóító szándékú észrevételei és javaslatai esetenként vitára ingereltek, de odafigyelni kellett rájuk. Írt a helyi újságba és más lapokba, folyóiratokba a külföldi szakmai és turista útjain látottakról. Elemzések, jegyzetek, riportok, tudósítások, tárcák, helytörténeti és zenekritikai írások, megemlékezések és sok-sok vidéki szakmai pedagógiai és irodalmi előadás igazolja alkotó szellemének gazdagságát és színességét.

A realitásra és a szüntelen cselekvésre, akarásra és a hittel végzett munkára épülő álmok szárnyán járt évről évre, szinte életének végéig és tette tartalmasság, sikeressé egész életét.

Érdemes, talán kell ma is idézni Kellner Bernát küzdelmes életének másik oldaláról is, amikor a háború alatt egy különleges büntetőszázad meggyalázott tagjaként jutott el a Donig és vonult vissza egyre ritkuló, útközben elfogyó sors-társaival egy ausztriai haláltáborig, ahonnan megmenekülve tudott új életet kezdeni. Egy 1994. június 25-én Kaposváron a zsidó áldozatok emlékműve előtt elmondott beszédében nemcsak emlékeztetett, hanem 50 év múltán is a humanista értetlenségét fejezte ki, amikor azt mondta: „Még mindig megfejthetetlen rejtély a döbbenetes kérdés, hogyan történhetett meg Európa közepén, az egész művelt világ szeme láttára, hogy a hazugságok rőzsetüzével felszított gyűlölet, rablóöszön és történelmi vakság úrrá lehetett az évszázadokon át lelkekbe ágyazott emberi erkölcsi normákon.”

Reméljük, akad majd egy fiatal somogyi könyvtáros, aki e gazdag könyvtárosi és sokoldalú emberi élet írásban is megjelent alkotásait bibliográfiába összegyűjtve is megőrzi Kellner Bernát szinte egy emberöltőnyi tevékenységét a hálás utókornak. Mert sokan vannak, akik magukban őrzik a közös munkából, a szigorúságából és az emberségből eredő közös emlékeket.

Búcsúztatásán a másik, már ugyancsak pár éve nyugdíjas könyvtáros, az utódigazgató, Szita Ferenc egy Radnóti-idézettel, az elhunyt kedvelt költőjének soraival fejezte be megemlékezve elköszönő beszédét:

„Halott keze nem fogja már a tollat,
behunyt szeme nem lát több éjszakát.
Örök világosság, kibomló égi láng
röppen felé a földi füstön át.”

(Radnóti: Csak csont és bőr és fájdalom)

Az OSZK KMK tanfolyamai 1996. ősztől

Korszerű könyvtári és információs szolgáltatások szervezése

Könyvtári menedzsereknek, tájékoztatói szakembereknek szervezzük ezt a tanfolyamot. Izzelítő a programból:

Közélet, demokrácia, önkormányzat, információ

Változtatások és a könyvtár

Az információ jelentősége és az üzleti verseny

Mit old meg az információ a társadalomban és mit nem?

Trendek, tendenciák, divatok és a konzervens könyvtárosi lelkénység

Mitől korszerű a könyvtár?

Az egyetemi könyvtárosképzés felkészítése az új információs szakemberek felkészítésében

Szó lesz az adatbázisok használatáról, hálózatkészítésről, a távhálózati szolgáltatásokról,

és lesz Internet-barangolás a Netscape segítségével stb.

Az egyéves tanfolyam október elején indul, az egynapos előadások kététhetente lesznek.

A tanfolyam díja 20000 Ft.

Részletesebb tájékoztatás telefonon a 2021-203-as számon kérhető

dr. Csapó Edit-től, vagy Törökne Jordán Katától.

Képesítést adó könyvtárosasszisztens-képzés

a művelődési és közoktatási miniszter 10/1995 (IX. 22.) sz. rendelete alapján a közművelődési és egyéb könyvtárakban dolgozók, valamint *külön táncsoportban az iskolai könyvtárosok* számára.

Az oktatás szeptemberben kezdődik, a záróvizsgára 1997 májusában kerül sor.

Jelentkezési határidő: augusztus 25. A tanfolyam díja félévenként 15 ezer Ft.

Továbbképző tanfolyamok feldolgozó könyvtárosok számára

A képzést témakörönként tartjuk, az elméleti részt néhány hét elteltével gyakorlatot követi. Ez idő alatt készítik el a hallgatók házi feladatukat. A témacsoportok egymástól függetlenek,

ám aki szükségét érzi ennek, az egész sorozatot végighallgathatja (kedvezményes áron).

Jelentkezési határidő: 1996. szeptember 10.

Témakör	Élmélet	Gyakorlat	Házi feladat vissza- küldésének határideje	Tanfolyami díj
I. A könyvtári dokumentumok köre: hasonlóságok és különbségek a fellás szempontjából. A bibliográfiai leírás	okt. 14-15 hétfő-kedd	nov. 8. péntek	okt. 28. hétfő	4000 Ft
II. A bibliográfiai leírás besorolási adatai	okt. 24-25 csüt.-péntek	nov. 20. szerda	nov. 14. csüt.	4000 Ft
III. A leíró katalógus bibliográfiai tételeinek szerkesztése	nov. 21-22 csüt.-péntek	dec. 9-10. hétfő-kedd	dec. 2. hétfő	6000 Ft
IV. A bibliográfiai tételek besorolási szabályai A könyvtár katalógushálózata, tartalmi és formai követelmények (2+2 nap)	→	1997-ben, később közölt időpontban	←	6000 Ft
V. Időszaki kiadványok bibliográfiai leírása és besorolási adatainak megválasztása (3+2 nap)	→	1997-ben, később közölt időpontban	←	8000 Ft
VI. Az időszaki kiadványokban megjelenő részdokumentumok bibliográfiai leírása (3+2 nap)	→	1997-ben, később közölt időpontban	←	8000 Ft
Kedvezményes tandíj I-VI. témacsoportra együtt:				25000 Ft

A tanfolyamokra a jelentkezéseket a választott téma megjelölésével az Országos Széchényi Könyvtár, KMK oktatási és módszertani osztály, Budavári Palota, F-épület 1827 címre várjuk.